

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI – 4112-03-02/2013
S/13/004

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	S/13/004 – Budowa ekranów akustycznych w ramach inwestycji realizowanych na drogach wojewódzkich nr 728 i nr 786.
<i>Okres objęty Kontrolą</i>	Lata 2008-2013 (do dnia zakończenia kontroli).
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
<i>Kontrolerzy</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Karol Pokora, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 86667 z dnia 10 października 2013 r.2. Barbara Jaros, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 86673 z dnia 21 października 2013 r.3. Arkadiusz Pawlik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 86677 z dnia 21 listopada 2013 r. [Dowód: akta kontroli str. 1-6]
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach, ul. Szymanowskiego 6, 25-361 Kielce (dalej: RDOŚ).
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Waldemar Pietrasik, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach (dalej: Regionalny Dyrektor). [Dowód: akta kontroli str. 7]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna W ocenie NIK, działania Regionalnego Dyrektora w zakresie realizacji wymogów ochrony środowiska przed hałasem oraz zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach kontrolowanych inwestycji na drogach wojewódzkich nr 728 i 786 były wprawdzie działaniami legalnymi, ale niewystarczającymi.

Inwestycje infrastrukturalne w Polsce, mimo iż niezbędne, często spotykają się z dużym oporem społecznym. Procesy inwestycyjne należy więc planować w taki sposób, aby uwzględniać nie tylko interesy inwestora, ale także interesy środowisk społecznych i ochronę przyrody. W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko¹ (dalej: UIŚ) decydenci winni rzetelnie informować zainteresowane strony o wszelkich konsekwencjach, które mogą być wynikiem przeprowadzenia danej inwestycji oraz przeciwdziałać wszelkim konfliktom wokół niej. Biorąc pod uwagę powyższe Najwyższa Izba Kontroli nie kwestionuje wprawdzie, iż Regionalny Dyrektor zapewnił możliwość udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach obu inwestycji, jednak zdaniem NIK skuteczne poinformowanie społeczeństwa to także aktywne informowanie społeczeństwa i nakłanianie jego członków do rzeczywistego i nieskrępowanego angażowania się w procedury. Wszystkie wyżej wymienione przyczyny stawiają zatem przed szeroko rozumianą administracją zwiększone wymagania w zakresie zaangażowania społeczeństwa w procesy decyzyjne związane z ochroną środowiska, a Regionalny Dyrektor odpowiedzialny za ochronę środowiska winien tym wymaganiom sprostać. A zatem Regionalny Dyrektor winien nie tylko zapewnić możliwość udziału społeczeństwa w szeroko rozumianym procesie inwestycyjnym, ale także dolożyć wszelkich starań, aby z udziału tego skorzystano.

¹ Dz. U. z 2013 r., poz. 1235.

Ponadto wydane przez Regionalnego Dyrektora postanowienia uzgadniające warunki rozbudowy drogi wojewódzkiej nr 786 nakazujące budowę 15 ekranów akustycznych o łącznej długości 2.535 m zlokalizowanych wzdłuż terenów niezabudowanych mogły przyczynić się do niepotrzebnego zwiększenia kosztów przedmiotowej inwestycji. Budowa ekranów, w celu ochrony przed hałasem, na terenach niezabudowanych, ale dopiero przewidzianych (przeznaczonych) pod zabudowę w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, w ocenie NIK nie znajduje ekonomicznego uzasadnienia i może rodzić wiele kontrowersji wśród społeczeństwa.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania podejmowane przez RDOŚ mające na celu realizację na drogach wojewódzkich nr 728 i nr 786 wymogów ochrony środowiska przed hałasem

Opis stanu faktycznego

1.1. Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach (dalej: ŚZDW lub inwestor) złożył w dniach 19 grudnia 2008 r. i 7 lipca 2009 r. w RDOŚ wnioski o wydanie decyzji środowiskowych dla zaplanowanych przedsięwzięć pn.:

- „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 786 Częstochowa – Włoszczowa – Kielce na odcinku od km 45+886 do km 116+300 (istniejący km 45+886 do km 114+900)” (dalej: DW 786),
- „Budowa obwodnicy Końskich na drodze wojewódzkiej nr 728 – etap I i II” (dalej: DW 728).

W związku z nałożonym przez Regionalnego Dyrektora obowiązkiem przeprowadzenia dla ww. przedsięwzięć – jako mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko – oceny oddziaływania na środowisko, dla każdego z nich został opracowany raport o oddziaływaniu na środowisko. Zostały one złożone odpowiednio 18 maja 2009 r. i 4 lutego 2010 r. [Dowód: akta kontroli str. 8-34]

W raporcie dot. DW 786 opracowanego przez firmę zewnętrzną, przy wyznaczeniu prognozowanego natężenia ruchu przyjęto rok 2020 i dla odcinków drogi nr 786 prognozy dotyczące średniego dobowego ruchu w pojazdach na dobę dla siedmiu kolejnych odcinków drogi wynoszą: 3877, 4920, 10782, 3566, 4356, 5962 i 6032. Dla każdego z odcinków przyjęto wzrost natężenia ruchu w porównaniu do 2005 r. o 63,5%.

W odniesieniu do DW 728 przy wyznaczeniu prognozowanego natężenia ruchu przyjęto dwa horyzonty czasowe tj. 2013 r. (po realizacji inwestycji) i 2028 r. (15 lat po oddaniu inwestycji do eksploatacji). Wg prognoz średni dobowy ruch dla trzech kolejno następujących po sobie odcinków wyniesie odpowiednio: 8.595 i 12.993, 8.094 i 12.972 oraz 3.060 i 4.929. [Dowód: akta kontroli str. 622-623]

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, że w RDOŚ analizowano informacje dotyczące natężenia ruchu dla ww. dróg. W raportach bazowano na danych pochodzących z generalnego pomiaru ruchu z 2005 r. Na etapie prowadzonych postępowań oceniano i określano środowiskowe warunki realizacji, dla których parametry dotyczące np. kategorii drogi, klasy, prędkości oraz natężenia ruchu, zostały wskazane we wniosku inwestora. Przy weryfikacji danych wzięto pod uwagę podstawę, na jakiej zostały sporządzone, tj. rzeczywisty pomiar ruchu. Prognoza dla stanu przyszłego uwzględniała przekazane przez zamawiającego planowane natężenie ruchu. [Dowód: akta kontroli str. 592]

Z raportu dotyczącego DW 786 wynikało, że poważnym źródłem hałasu na całym odcinku inwestycji są liczne spękania, przelomy i pęknięcia nawierzchni oraz ubytki w konstrukcji jezdni. W raporcie wyszczególniono odcinki o łącznej długości 31 km, dla których zachodziła konieczność podjęcia działań w celu zmniejszenia poziomu hałasu.

Z raportu dotyczącego DW 728 wynikało, że głównym źródłem hałasu jest ruch drogowy, a dodatkowym czynnikiem powodującym wzrost hałasu był zły stan techniczny nawierzchni oraz brak płynności ruchu na skrzyżowaniach. Orientacyjne pomiary hałasu dla Końskich i Sielpi wykazały, że dla natężenia ruchu oraz stanu dróg w październiku 2009 r. poziomy hałasu wyniosły dla pory dziennej i nocnej odpowiednio 70 i 59 dB, co oznaczało przekroczenie dopuszczalnych norm o 15 i 9 dB. W przypadku niepodejmowania

przedsięwzięcia i pozostawienia istniejącego stanu nawierzchni oraz przy prognozowanym wzroście natężenia ruchu poziom hałasu i jego zasięg zwiększy się. [Dowód: akta kontroli str. 622-623]

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, że prawidłowość obliczeń analizowano biorąc pod uwagę model propagacji hałasu w środowisku od dróg. Obliczenia, wynikające z raportów, przeprowadzono nowoczesnym programem spełniającym wymogi powyższego modelu. Ponadto Dyrektor podkreślił, że w raporcie dotyczącym rozbudowy drogi dokonano dodatkowo kalibracji modelu obliczeniowego. RDOŚ poprosiła także o uzupełnienie analiz akustycznych dla prognozy na 2013 r., tj. po realizacji inwestycji wraz z propozycją projektowanych zabezpieczeń przed ponadnormatywnym hałasem. W wyniku wezwania RDOŚ, dokumentacja została uzupełniona o mapy rozprzestrzeniania się hałasu. W przypadku obu przedsięwzięć uwzględniono faktyczne zagospodarowanie terenu (co było także przedmiotem weryfikacji RDOŚ odnośnie raportu) oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. RDOŚ weryfikowała prawidłowość przedstawionych w raportach zasięgów przekroczeń wartości dopuszczalnego poziomu hałasu wzdłuż analizowanych odcinków dróg, zarówno w porze dziennej i nocnej, z uwzględnieniem okresów perspektywy. Dyrektor wyjaśnił ponadto, że w RDOŚ nie przeprowadza się obliczeń rozprzestrzeniania hałasu, gdyż nie dysponuje ona odpowiednim programem obliczeniowym, jak też żadne przepisy prawa takiego obowiązku nie nakładają. [Dowód: akta kontroli str. 592-594]

W raporcie dot. DW 786 wyszczególniono 50 odcinków o łącznej długości 30,9 km dla których zachodziła konieczność podjęcia działań w celu zmniejszenia poziomu hałasu. Jako działania ochronne dla tych odcinków zaproponowano na długości:

- 20,75 km wymianę okien i ograniczenie prędkości,
- 10,05 km wymianę okien,
- 0,1 km „ustalenie warunków w pozwoleniu na budowę”.

W zawartych w raporcie wnioskach z zakresu wpływu przedsięwzięcia na klimat akustyczny stwierdzono m.in., że ze względu na szacunkowy charakter prognozy oddziaływania akustycznego oraz możliwość występowania przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku na znacznych obszarach, należy nałożyc na inwestora obowiązek opracowania analizy porealizacyjnej w zakresie ochrony przed hałasem, która to analiza może wykazać konieczność ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, w sytuacji gdyby żaden z zastosowanych środków ochrony przed hałasem nie był dostateczny i nie udałoby się wyeliminować przekroczeń poziomów dopuszczalnych hałasu. [Dowód: akta kontroli str. 24-30]

Pismem z 8 marca 2010 r. RDOŚ wezwała pełnomocnika ŚZDW do uzupełnienia raportu dot. DW 728, wskazując, że z informacji w nim zawartych wynikało, że nie będą dotrzymane standardy jakości środowiska dotyczące dopuszczalnych poziomów hałasu na obszarach podlegających ochronie akustycznej, w związku z czym konieczne będzie ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania.

Odpowiadając na ww. wezwanie pełnomocnik ŚZDW, poinformował RDOŚ, że w związku ze zmianą przebiegu projektowanej obwodnicy w rejonie ul. Wjazdowej w Końskich na odcinku ok. 900 m konieczne jest uwzględnienie tych zmian w raporcie, a następnie pismem z 18 maja 2010 r. uzupełnionym pismami z 24 maja 2010 r., 1 czerwca 2010 r. i 7 czerwca 2010 r. – przekazał do niej uzupełnienie raportu, w tym tekst jednolity raportu (dalej: druga wersja raportu). [Dowód: akta kontroli str. 35-57]

W pierwszej wersji raportu zaproponowano ustawienie 14 ekranów o łącznej długości 1.839 m i powierzchni 7.178 m². W drugiej – 19 ekranów o łącznej długości 2.026 m i powierzchni 8.176 m² (zwiększenie długości o 187 m, tj. 10%, a powierzchni o 998 m², tj. 14%), w tym po lewej stronie drogi 12 ekranów o łącznej długości 1.386 m i powierzchni 5.716 m², zaś po prawej stronie drogi siedem ekranów o łącznej długości 640 m i powierzchni 2.460 m². [Dowód: akta kontroli str.31-34, 58-61]

Dnia 10 czerwca 2010 r. inwestor ponownie został wezwany do uzupełnienia raportu, gdyż z informacji w nim zawartych wynikało, iż mimo zwiększonej liczby i parametrów projektowanych ekranów akustycznych, nadal nie będą dotrzymane standardy jakości

środowiska dotyczące dopuszczalnych poziomów hałasu na obszarach podlegających ochronie akustycznej, w związku z czym, w raporcie należy wskazać konieczność ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania. [Dowód: akta kontroli str. 69-70]

Pismem z dnia 30 czerwca 2010 r. pełnomocnik ŚZDW przekazał do RDOŚ uzupełnienie raportu (dalej: ostatnia wersja raportu), w którym podano, że w celu określenia warunków jakie powinny zostać spełnione, aby po rozbudowie drogi nie występowało ponadnormatywne oddziaływanie na stan klimatu akustycznego i nie było konieczności wyznaczenia obszaru ograniczonego użytkowania, przeprowadzono ponowną analizę akustyczną, do której przyjęto, że wzdłuż całej trasy zostaną zaprojektowane ekrany, a w miejscach indywidualnych zjazdów na posesje – przesuwne bramy pełniące jednocześnie funkcję ekranów. Zaproponowano w nim budowę 53 ekranów o łącznej długości 8.273 m (o 6.434 m, tj. 350% więcej niż w pierwszej wersji raportu), w tym 29 ekranów o długości 4.101 m po lewej stronie drogi i 24 ekrany o długości 4.172 m po prawej stronie drogi. Na 35 odcinkach zaprojektowano ekrany stanowiące wymianę istniejących ogrodzeń. Ze względu na dużą wysokość zaplanowanych ekranów zaproponowano etapowanie ich budowy, w dostosowaniu do prognozowanego natężenia ruchu na drodze. [Dowód: akta kontroli str. 62-68, 71]

1.2. W decyzji środowiskowej dla DW 786 wydanej 31 lipca 2009 r. Regionalny Dyrektor stwierdził, że w związku z przedstawionymi w raporcie obliczeniami, które wykazały przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu rzędu kilku dB we wszystkich miejscowościach zlokalizowanych wzdłuż drogi, w celu ochrony przed ponadnormatywnym hałasem, należy:

- w miejscach gdzie będą odpowiednie warunki terenowe zastosować ekrany akustyczne lub nasadzić zwartą wielopiętrową zieleń,
- przy braku możliwości terenowych wymienić stolarkę okienną oraz zastosować ekrany na elewacjach budynków, przy których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku,
- w terenach zabudowanych ograniczyć prędkość poruszających się pojazdów do 40 km/h zarówno w porze dziennej jak i nocnej.

W zestawieniu kilometrażu drogi, na którym w szczególności zachodzi konieczność podjęcia działań w celu zmniejszenia poziomu hałasu znalazło się 51 odcinków o łącznej długości 32 km, bez wskazania jakie konkretnie środki ochrony przed hałasem należy na nich zastosować.

Stwierdzając, że posiadane na etapie wydawania decyzji środowiskowej dane na temat przedsięwzięcia, w tym m.in. dotyczące zastosowanych środków ochrony przed hałasem nie pozwalają wystarczająco ocenić jego oddziaływania na środowisko, Regionalny Dyrektor nałożył obowiązek przeprowadzenia ponownej oceny oddziaływania na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania zezwolenia na realizację inwestycji.

W decyzji środowiskowej dla DW 728, z uwagi na zawarte w raporcie wyniki analiz akustycznych, wykazujące przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu, Regionalny Dyrektor nakazał wykonanie 53 ekranów akustycznych o łącznej długości 8.273 m. Ilość ekranów, ich parametry (kilometraż, długość, wysokość, typ) oraz sposób ustawienia (np. w miejscu istniejących ogrodzeń) pokrywały się z rozwiązaniami zaproponowanymi w ostatniej wersji raportu.

Na wniosek inwestora RDOŚ nadała decyzji środowiskowej rygor natychmiastowej wykonalności. [Dowód: akta kontroli str. 72-141]

1.3. W związku z nałożonym w decyzji środowiskowej obowiązkiem przeprowadzenia ponownej oceny oddziaływania na środowisko, wojewoda świętokrzyski w dniu 5 listopada 2010 r. wystąpił do Regionalnego Dyrektora o uzgodnienie warunków realizacji przedsięwzięcia dot. DW 786 – etap I, załączając m.in. sporządzony w czerwcu 2010 r. ponowny raport o oddziaływaniu na środowisko.

W dniu 31 stycznia 2011 r. Dyrektor ŚZDW przedłożył, w ramach wymaganego przez Regionalnego Dyrektora uzupełnienia informacji zawartych w raporcie, uszczegółowienie raportu. W odniesieniu do oddziaływania akustycznego zawarto w nim brakującą analizę natężenia ruchu na poszczególnych odcinkach rozbudowywanej drogi oraz określono lokalizację punktów pomiarowych do analizy porealizacyjnej w zakresie hałasu. Odnosząc

się do prośby Regionalnego Dyrektora o wskazanie kilometrażu, w którym zgodnie z zapisami decyzji środowiskowej zastosowano nasadzenia zwartej wielopiętrowej zieleni, doprecyzowano zapisy raportu podając w nim, że w projekcie budowlanym zastosowano wyłącznie ekrany akustyczne. W kolejnym uszczegółowieniu (luty 2011 r.), nieznacznie zmieniono parametry niektórych ekranów oraz dodano 17 kolejnych punktów pomiarowych do analizy porealizacyjnej w zakresie hałasu.

W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami dopuszczalnego poziomu hałasu na terenach chronionych akustycznie, w ww. raporcie dla I etapu DW 786 zaproponowano:

- zastosowanie 39 ekranów akustycznych na odcinkach o łącznej długości 5.725 m (4.194 m po stronie lewej i 1.531 m po stronie prawej), przy czym w odniesieniu do mających powstać w terenach niezabudowanych 13 ekranów na łącznej długości 1.678 m zapisano, że dopuszcza się ich realizację w późniejszym okresie z uwagi na brak zabudowy do ochrony;
- wymianę okien oraz ograniczenie prędkości na odcinkach o łącznej długości 5.550 m (po 450 m po lewej i prawej stronie oraz 4.650 m obustronnie);
- wymianę okien na odcinkach o łącznej długości 9.620 m (1.050 m po lewej stronie, 1.575 po prawej stronie oraz 6.995 m obustronnie);
- wymianę okien i nasadzenia zieleni izolacyjnej na odcinku o długości 100 m; ograniczenie prędkości na odcinku o długości 50 m. [Dowód: akta kontroli str. 142-223]

W związku z nałożonym w decyzji środowiskowej obowiązkiem przeprowadzenia ponownej oceny oddziaływania na środowisko, wojewoda świętokrzyski w dniu 7 marca 2011 r. wystąpił do Regionalnego Dyrektora o uzgodnienie warunków realizacji DW 786 – etap II, załączając sporządzony w czerwcu 2010 r. ponowny raport o oddziaływaniu na środowisko. W dniu 26 maja 2011 r. przesłano uzupełnienie ponownego raportu (odpowiadając na wezwanie RDOŚ z 20 kwietnia 2011 r.), w którym doprecyzowano, że załączniki graficzne oznaczone jako na „okres perspektywiczny” stanowią graficzną prezentację rozkładu izofon na rok 2020 oraz sprostowano występujące w projekcie budowlanym pomyłki w zakresie zaplanowanych ekranów akustycznych.

W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami dopuszczalnego poziomu hałasu na terenach chronionych akustycznie, w ww. raporcie dla II etapu DW 786 zaproponowano:

- zastosowanie 12 ekranów akustycznych o łącznej długości 990 m (425 m po stronie lewej i 565 m po stronie prawej), przy czym w odniesieniu do mających powstać w terenach niezabudowanych dwóch ekranów o łącznej długości 287 m zapisano, że dopuszcza się ich realizację w późniejszym okresie z uwagi na brak zabudowy do ochrony;
- wymianę okien z ograniczeniem prędkości na odcinkach o łącznej długości 12.220 m (300 m po lewej stronie, 200 m po prawej stronie oraz 11.720 m obustronnie);
- wymianę okien na odcinkach o łącznej długości 200 m (100 m po prawej stronie oraz 100 m obustronnie). [Dowód: akta kontroli str. 224-271]

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, że *wezwania jakie kierowano do inwestora o uzupełnienie raportu nie zawierały sformułowań, że liczba zaproponowanych ekranów akustycznych jest niewystarczająca. Z dokumentacji i wezwań wynikało jednoznacznie, że nie będą dotrzymywane standardy jakości środowiska w zakresie hałasu. W związku z czym w przypadku braku możliwości technicznych zastosowania zabezpieczeń akustycznych, konieczne będzie wskazanie w raporcie obszaru ograniczonego użytkowania. (...) Alternatywnym rozwiązaniem zamiast budowy ekranów akustycznych, może być w niektórych przypadkach np. cicha nawierzchnia, czy zastosowanie pasów zieleni izolacyjnej. Rozwiązania te stanowią najmniej skuteczny środek ochrony przed hałasem, jak wynika z raportu średnio na każdy 1 metr szerokości gęstego żywopłotu następuje spadek o ok. 0,5 dB. Jednak w przypadku obydwu dróg, wg obliczeń zawartych w raporcie wynika, że hałas spowodowany eksploatacją dróg wynosi nawet 84 dB (poziom dopuszczalny dla pory dnia wynosi 60 dB)* [Dowód: akta kontroli str. 620]

1.4. Regionalny Dyrektor wydał postanowienia uzgadniające warunki realizacji DW 786 w dniach 28 kwietnia 2011 r. dla I etapu i 5 sierpnia 2011 r. dla II etapu, w których nakazał:

- ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania na leżących poza liniami rozgraniczającymi inwestycji terenach, na których dopuszczalne poziomy hałasu będą

przekroczone już bezpośrednio po realizacji inwestycji, a brak jest możliwości zastosowania środków ochrony akustycznej, w tym ekranów;

- wykonanie analizy porealizacyjnej obejmującej: wykonanie pomiarów hałasu szczególnie w dziewięciu (dla I etapu) i 15 (II etap) wskazanych punktach pomiarowych, weryfikację rodzajów terenów podlegających ocenie pod względem akustycznym (podział ze względu na wartości dopuszczalne z uwzględnieniem ewentualnych zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub faktycznym zagospodarowaniu terenu), porównanie uzyskanych wyników pomiarowych z prognozowanymi na rok 2020, ocenę skuteczności zaprojektowanych ekranów akustycznych i w przypadku wystąpienia przekroczeń zaprojektowanie dodatkowych rozwiązań pozwalających na dotrzymanie standardów jakości środowiska w zakresie hałasu.

Regionalny Dyrektor odstąpił od nałożenia zawartych w decyzji środowiskowej warunków dotyczących wymiany stolarki okiennej i zastosowania ekranów elewacyjnych oraz ograniczenia prędkości w terenie zabudowanym do 40 km/h, powołując się na stanowisko Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, według którego rozwiązania te wykraczają poza kompetencje organu wydającego decyzję środowiskową.

Ponadto w postanowieniu dot. I etapu Regionalny Dyrektor nakazał:

- wykonanie 39 ekranów akustycznych typu „zielona ściana” o łącznej długości 5.723 m i powierzchni 26.922 m² (w tym 28 ekranów o łącznej długości 4.193 m i powierzchni 19.716,5 m² po stronie lewej oraz 11 ekranów o łącznej długości 1.530 m i powierzchni 7.205,5 m² po stronie prawej); we wskazanym zakresie znalazło się 13 ekranów o łącznej długości 2.248 m i powierzchni 8.150 m² (tj. odpowiednio 33% i 26% ogółu ekranów), zlokalizowanych wzdłuż terenów niezabudowanych;
- wykonanie na odcinku 100 m nasadzeń zieleni izolacyjnej – pasa zimozielonej roślinności wysokiej i niskiej;

a w postanowieniu dot. II etapu:

- wykonanie 12 ekranów akustycznych typu „zielona ściana” o łącznej długości 1.000 m i powierzchni 4.386 m² (w tym pięć ekranów o łącznej długości 425 m i powierzchni 1.827,5 m² po stronie lewej oraz siedem ekranów o łącznej długości 575 m i powierzchni 2.559 m² po stronie prawej); we wskazanym zakresie znalazły się dwa ekrany o łącznej długości 287 m i powierzchni 1.298 m² (tj. odpowiednio 4,3% i 4,1% ogółu ekranów), zlokalizowanych wzdłuż terenów niezabudowanych. [Dowód: akta kontroli str. 272-333]

Odnosnie wydanych postanowień nakazujących łącznie dla obu etapów budowę 15 ekranów akustycznych o łącznej długości 2.535 m i powierzchni 9.448 m² zlokalizowanych wzdłuż terenów niezabudowanych, Regionalny Dyrektor w wyjaśnieniu powołał się na przepisy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku², na art. 115 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska³ oraz wyrok NSA z dnia 9 lutego 2012 r. (sygn. II OSK 2270/10). [Dowód: akta kontroli str. 603]

Wyrok powyższy interpretuje kwalifikację terenów chronionych wskazanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego: *w sytuacji gdy plan miejscowy na terenie objętym inwestycją nie obowiązuje, zastosowanie znajdzie art. 115 ww. ustawy. Niedopuszczalne jest bowiem stosowanie tego przepisu, kiedy plan miejscowy obowiązuje... w każdym przypadku obowiązywania planu miejscowego, ustalenia organów administracji publicznej, co do faktycznego zagospodarowania terenu w tym zakresie stają się bezprzedmiotowe... zatem... fakt obowiązywania, bądź nie, miejscowego planu w istotny sposób wpływa na tryb postępowania w sprawie ustalenia dopuszczalnego poziomu hałasu na terenie planowanego przedsięwzięcia.*

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, że w jego ocenie w ramach posiadanych kompetencji w przypadku obu inwestycji zostały wyczerpane wszystkie możliwości, aby chronić środowisko. Ponadto wyjaśnił, że biorąc pod uwagę istniejące uwarunkowania prawne na dzień wydawania rozstrzygnięcia, dopełnił on należytej staranności, by zapewnić dochowanie standardów środowiska. W świetle obowiązujących przepisów nie można było

² Dz. U. Nr 120, poz. 826 ze zm.

³ Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm.

uniknąć konieczności budowy ekranów akustycznych. [Dowód: akta kontroli str. 607-611,619]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2. Zapewnienie przez RDOŚ możliwości udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach kontrolowanych inwestycji

2.1. Regionalny Dyrektor w obwieszczeniu z dnia 22 maja 2009 r. dotyczącym DW 786 zawarł informacje o: przystąpieniu do przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, wszczęciu postępowania, przedmiocie decyzji, organie właściwym do wydania decyzji oraz organach właściwych do wydania opinii i dokonania uzgodnień, o możliwościach zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy oraz miejscu, w którym była ona wyłożona do wglądu, o możliwości składania uwag i wniosków oraz o sposobie i miejscu ich składania, wskazując jednocześnie 21-dniowy termin ich składania, od 2 do 23 czerwca 2009 r., oraz o organie właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków.

Informacje w tym zakresie zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 11 UIŚ zostały podane do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie ww. obwieszczenia na tablicach ogłoszeń:

- RDOŚ od 22 maja do 23 czerwca 2009 r.,
- Urzędu Gminy w Łopusznie od 1 do 23 czerwca 2009 r.,
- urzędów gmin w Seceminie, Piekoszowie, Krasocinie, Strawczynie i Włoszczowie od 26 maja do 23 czerwca 2009 r.,
- w Kielcach, przy ul. Piekoszowskiej, od 22 maja do 23 czerwca 2009 r.

Powyższe obwieszczenie zostało również zamieszczone w dniu 25 maja 2009 r. na stronie Biuletynu Informacji Publicznej RDOŚ oraz ukazało się w lokalnym dodatku do *Gazety Wyborczej* w dniu 27 maja 2009 r.

Regionalny Dyrektor w obwieszczeniu z dnia 3 sierpnia 2009 r. podał informacje o wydaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dotyczącej ww. przedsięwzięcia, o możliwości zapoznania się z jej treścią oraz z dokumentacją sprawy. Obwieszczenie zostało wywieszone na tablicach ogłoszeń:

- RDOŚ od 3 sierpnia do 17 sierpnia 2009 r.,
- Urzędu Gminy w Łopusznie od 12 sierpnia do 14 września 2009 r.,
- urzędów gmin w Seceminie i Strawczynie od 12 do 26 sierpnia 2009 r.,
- urzędów gmin w Piekoszowie i Krasocinie od 11 do 25 sierpnia 2009 r.,
- Urzędu Gminy Włoszczowa od 10 do 24 sierpnia 2009 r.,

Przedmiotowe obwieszczenie zostało również zamieszczone w dniu 6 sierpnia 2009 r. na stronie Biuletynu Informacji Publicznej RDOŚ oraz opublikowane w lokalnym dodatku do *Gazety Wyborczej* w dniu 7 sierpnia 2009 r.

Celem zapewnienia udziału społeczeństwa w prowadzonym postępowaniu w sprawie ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko Regionalny Dyrektor zwracał się na podstawie art. 90 ust. 2 pkt 1 w związku z art. 72 ust. 1 pkt 10 UIŚ do wojewody świętokrzyskiego:

- dnia 7 marca 2011 r. (w przypadku I etapu);
- dnia 31 maja 2011 r. (w przypadku II etapu).

W odpowiedzi pismami odpowiednio z dnia 21 kwietnia i 20 lipca 2011 r. wojewoda świętokrzyski poinformował, że zapewnił możliwość udziału społeczeństwa w trybie art. 33-35 UIŚ. Jego obwieszczenia z dnia 10 marca oraz 3 czerwca 2011 r. zostały zamieszczone na stronach internetowych stosownych urzędów gmin oraz tablicach ogłoszeń urzędów i sołectw, opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach i prasie lokalnej. [Dowód: akta kontroli str. 334-424]

Regionalny Dyrektor w obwieszczeniu z dnia 7 lipca 2010 r. dotyczącym DW 728 zawarł informacje o: przystąpieniu do przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na

środowisko, wszczęciu postępowania, przedmiocie decyzji, organie właściwym do wydania decyzji oraz organach właściwych do wydania opinii i dokonania uzgodnień, o możliwościach zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy oraz miejscu, w którym była ona wyłożona do wglądu, o możliwości składania uwag i wniosków oraz o sposobie i miejscu ich składania, wskazując jednocześnie 21-dniowy termin ich składania, od 22 lipca do 11 sierpnia 2010 r., oraz o organie właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków.

Informacje w tym zakresie zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 11 UIŚ zostały podane do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie ww. obwieszczenia na tablicach ogłoszeń od 7 lipca do 11 sierpnia 2010 r. w: RDOŚ, Urzędzie Miasta i Gminy w Końskich, Urzędzie Gminy w Radoszycach, miejscowościach Plenna, Wiosna, Sielpia, Gatniki, Brody, Końskie, Kornica, Nowy Dziebałów, Wincentów.

Przedmiotowe obwieszczenie zostało również zamieszczone w dniu 7 lipca 2010 r. na stronie Biuletynu Informacji Publicznej RDOŚ oraz w *Gazecie Wyborczej* z dnia 8 lipca 2007 r.

Regionalny Dyrektor w obwieszczeniu z dnia 21 września 2010 r. podał informacje o wydaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dotyczącej DW 728 o możliwości zapoznania się z jej treścią oraz z dokumentacją sprawy. Obwieszczenie zostało wywieszone na tablicach ogłoszeń:

- RDOŚ od 23 września do 7 października 2010 r.,
- Urzędu Miasta i Gminy w Końskich od 24 września do 11 października 2010 r.,
- Urzędu Gminy w Radoszycach od 28 września do 11 października 2010 r.,
- w miejscowościach Plenna, Wiosna, Sielpia, Gatniki, Brody, Końskie, Kornica, Nowy Dziebałów, Wincentów od 24 września do 8 października 2010 r.

Przedmiotowe obwieszczenie zostało również zamieszczone w dniu 23 września 2010 r. na stronie Biuletynu Informacji Publicznej RDOŚ oraz *Gazecie Wyborczej* z dnia 25 września 2010 r. [Dowód: akta kontroli str. 425-446]

Odnosnie nieumieszczenia w obwieszczeniach zapisów dotyczących tego, że planowane inwestycje mogły oznaczać konieczność budowy ekranów akustycznych, Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż zamieszczenie dodatkowych informacji o proponowanych zabezpieczeniach środowiska, czy rozwiązaniach projektowych (nie sposób przewidzieć, które mogą być konfliktowe), np. dotyczących ekranów i ich usytuowania, systemu odwodnienia drogi, przewidywanych przejść dla zwierząt, lokalizacji elementów towarzyszących (np. przystanki, kładki dla pieszych) wiązałoby się z tym, że treść obwieszczenia zajmowałaby kilka stron, co mogłoby się spotkać z zarzutem nieuzasadnionego wydatkowania środków publicznych przy zamieszczaniu informacji w prasie. Nadmieniał ponadto, że w Zeszytach Metodycznych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska zamieszczone zostały wzory ogłoszeń. [Dowód: akta kontroli str. 611,613-616,619]

2.2. Zgodnie z art. 37 pkt 2 UIŚ w uzasadnieniu do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla obu przedsięwzięć podane zostały informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu w sprawie wydania decyzji oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

W przypadku DW 786 nie wpłynęły żadne uwagi od społeczeństwa dotyczące realizacji planowanego przedsięwzięcia, a w przypadku DW 728 wpłynęło jedynie od strony postępowania pismo z 11 sierpnia 2010 r., w którym zawarto uwagi odnośnie realizacji planowanego przedsięwzięcia. Zgłaszane uwagi nie dotyczyły kwestii związanych z oddziaływaniem na klimat akustyczny. [Dowód: akta kontroli str. 72-141]

Regionalny Dyrektor podkreślił, że na etapie prowadzonych postępowań dotyczących DW 786 i DW 728 zainteresowanie społeczności lokalnej budową drogi, w tym ekranami, było znikome. Nie dochodziły do RDOŚ żadne sygnały dot. sprzeciwu wobec ich budowy. Do wniosku o zezwolenie na realizację inwestycji drogowej, zgodnie z art. 11b ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych⁴ wymagane jest uzyskanie opinii wójta. Wójt gminy Strawczyn

⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 687

oraz burmistrz miasta i gminy Końskie mieli wiedzę o budowie ekranów akustycznych. DW 728 była przedmiotem konsultacji społecznych, prowadzonych w sierpniu 2009 r. na terenie gmin Końskie i Radoszyce, które nie wywołały wśród mieszkańców dużego zainteresowania. Zdaniem Regionalnego Dyrektora dopełniono wszelkich przewidzianych prawem wymogów w zakresie powiadamiania stron o każdym etapie prowadzonego postępowania i umożliwienia zapoznania się z dokumentacją i złożenia uwag, zgodnie z art. 10 Kodeksu postępowania administracyjnego (dalej: Kpa), jak również zapewniono możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu. Niestandardowe działania informacyjne (nie wynikające z obowiązujących przepisów prawa i przyjętych procedur) w sytuacji braku jakichkolwiek sygnałów dot. sprzeciwu wobec ekranów mogłyby spotkać się z zarzutem nieuzasadnionego wydatkowania środków z budżetu państwa. W RDOŚ prowadzonych jest miesięcznie ok. 180-200 postępowań związanych z ocenami oddziaływania na środowisko i mając to na względzie udział w takiej ilości spotkań byłby trudny organizacyjnie, a wręcz niemożliwy. [Dowód: akta kontroli str. 611-612,617-619]

W dniach 28 października, 8 i 13 listopada 2012 r. wpłynęły do RDOŚ pisma wójta gminy Strawczyn dotyczące m.in. sprzeciwu mieszkańców miejscowości Promnik wobec montażu ekranów akustycznych skierowane do inwestora i do wiadomości RDOŚ. RDOŚ nie udzielił pisemnych odpowiedzi na ww. pisma. [Dowód: akta kontroli str. 450-472]

Regionalny Dyrektor wyjaśnił m.in., że odpowiedzią na dwa pierwsze pisma wójta gminy Strawczyn (...) był udział jego oraz naczelnika Wydziału Ocen Oddziaływania na Środowisko w zebraniu wiejskim w dniu 7 listopada 2012 r. W związku z tym uznał, iż nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na te pisma. Kolejne pismo wójta przekazywało w załączeniu jedynie protokół ze spotkania, które odbyło się w dniu 7 listopada 2012 r., w którym uczestniczono. [Dowód: akta kontroli str. 603]

Od decyzji Regionalnego Dyrektora z dnia 21 września 2010 r. dotyczącej środowiskowych uwarunkowań dla realizacji przedsięwzięcia DW 728 odwołanie złożyli: L.J., J.B., P.B., M.K., B.S., I.M. i T.M. wnosząc o wstrzymanie natychmiastowej wykonalności decyzji i uchylenie decyzji w całości. Zaskarżonej decyzji, jak również postępowaniu zakończonemu jej wydaniem, zarzucili naruszenie:

1) Kpa m.in. w zakresie:

- art. 107 § 1 poprzez nieoznaczenie w decyzji stron postępowania oraz niepodanie dokładnej podstawy prawnej, co spowodowało, iż podmioty, których praw i obowiązków dotyczyła decyzja nie wiedziały czy są stronami postępowania,
- art. 108 § 1 poprzez nadanie zaskarżonej decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności, pomimo braku przesłanek, o których mowa we wskazanym przepisie;

2) UIŚ m.in. w zakresie:

- art. 62 ust. 1 pkt 1 a i b poprzez brak analizy i oceny, jak projektowana inwestycja może oddziaływać na budynki mieszkalne, zwłaszcza w zakresie drgań,
- art. 62 ust. 1 pkt 2 poprzez brak analizy i oceny możliwości oraz sposobów zapobiegania i zmniejszenia negatywnego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko.

Ponadto w uzasadnieniu odwołania I.M. wskazała, iż RDOŚ nie odniósł się w sposób wyczerpujący do jej wniosków z 11 i 23 sierpnia 2010 r. oraz 6 września 2010 r. Pismem z 6 września 2010 r. wniosła o zastosowanie środków, które ograniczyłyby negatywne oddziaływanie hałasu na należące do niej budynki, proponując wymianę stolarki okiennej na dźwiękochłonną, a wykluczając montaż ekranów akustycznych, jako technicznie trudnych do wykonania oraz niespełniających swojej roli, ze względu na przerwy w postaci bram wjazdowych, ponadto negatywnie wpływających na nieruchomość, poprzez powodowanie zaciemnienia, brak przewiewności oraz ograniczenie widoku. Na montaż ekranów z wymienionych powyżej przyczyn nie wyraził zgody również T.M. W odwołaniu wskazał, iż ekrany stanowią zagrożenie dla ptactwa, a organ drugiej instancji winien zbadać, czy zastosowano wystarczające środki ochrony przed tego typu zagrożeniami.

Decyzją z dnia 3 marca 2011r. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska zmienił zaskarżoną decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedmiotowego przedsięwzięcia w punkcie dotyczącym warunków prowadzenia robót budowlanych w sąsiedztwie obszaru będącego miejscem bytowania nocka dużego oraz w punkcie dotyczącym oznakowania

ekranów akustycznych. W pozostałej części utrzymał zaskarżoną decyzję. [Dowód: akta kontroli str. 529-583]

2.3. Przeprowadzenie przez RDOŚ otwartych dla społeczeństwa rozpraw administracyjnych

W ramach postępowań prowadzonych przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć na drogach nr 728 i 786 RDOŚ nie wykorzystała wynikającej z art. 36 UIŚ możliwości przeprowadzenia otwartych dla społeczeństwa rozpraw administracyjnych.

Regionalny Dyrektor wyjaśnił m.in.: *art. 36 UIŚ nie narzuca obowiązku przeprowadzenia rozprawy administracyjnej, daje jedynie możliwość jej przeprowadzenia. Na etapie udziału społeczeństwa prowadzonego w ramach postępowania o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nie było zainteresowania ze strony społeczeństwa inwestycją zarówno dla DW 728 jak i DW 786. Protesty mieszkańców przeciwko budowie ekranów akustycznych zaczęły wpływać znacznie później tj. dopiero po rozpoczęciu prac budowlanych na analizowanych odcinakach dróg wojewódzkich. Mając na względzie wymogi ww. ustawy w trakcie postępowania administracyjnego w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach RDOŚ rozważał możliwość przeprowadzenia rozprawy administracyjnej, ale biorąc pod uwagę brak zainteresowania ze strony społeczeństwa, stron postępowania oraz brak wniosku w tym zakresie ze strony Inwestora, nie stwierdzono potrzeby przeprowadzenia rozprawy. Stosownie do zapisów art. 89 Kpa organ administracji publicznej przeprowadza z urzędu lub na wniosek strony rozprawę, w każdym przypadku, gdy zapewni to przyspieszenie lub uproszczenie postępowania lub gdy wymaga tego przepis prawa. Przeprowadzenie rozprawy jest zasadne, gdy zachodzi potrzeba uzgodnienia interesów stron oraz gdy jest to potrzebne dla wyjaśnienia sprawy przy udziale świadków lub biegłych albo w drodze oględzin. W analizowanych postępowaniach nie zachodziły takie przesłanki. Ponadto postępowanie dot. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla DW nr 728 było przedmiotem analizy przez organ drugiej instancji – Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie (...), który nie kwestionował braku rozprawy administracyjnej w tym postępowaniu.* [Dowód: akta kontroli str.598-599]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Zgodnie z art. 33 ust. 1 UIŚ przed wydaniem i zmianą decyzji wymagających udziału społeczeństwa organ właściwy do wydania decyzji podaje do publicznej wiadomości stosowne informacje. W myśl art. 3 ust. 1 pkt 11 lit. c i lit. d ww. ustawy, przez podanie informacji do publicznej wiadomości - rozumie się:

c) (...) w przypadku projektu dokumentu wymagającego udziału społeczeństwa - w prasie o odpowiednim do rodzaju dokumentu zasięgu,

d) w przypadku gdy siedziba organu właściwego w sprawie mieści się na terenie innej gminy niż gmina właściwa miejscowo ze względu na przedmiot postępowania - także przez ogłoszenie w prasie lub w sposób zwyczajowo przyjęty w miejscowości lub miejscowościach właściwych ze względu na przedmiot postępowania.

Podkreślić należy, że Regionalny Dyrektor pomimo wynikającej z ww. przepisów alternatywy skorzystał z obu możliwości. Jednakże NIK nie podziela zdania Regionalnego Dyrektora, aby w przypadku obwieszczeń zamieszczanych w prasie najistotniejszą kwestią był czynnik ekonomiczny (koszty publikacji), a w przypadku obwieszczeń zamieszczanych na tablicach urzędów gmin (sposób zwyczajowy przyjęty), że pracownicy tych urzędów najlepiej wiedzą jak najskuteczniej dotrzeć z informacją do mieszkańców.

Zdaniem NIK, umieszczenie stosownych ogłoszeń w *Echu Dnia*, zamiast w lokalnym dodatku do *Gazety Wyborczej* lub także w *Echu Dniu* mogłoby się przyczynić do zwiększenia kręgu potencjalnych odbiorców tej informacji.

Ponadto przekonanie Regionalnego Dyrektora, iż pracownicy urzędów gmin, a także sołtysi najskuteczniej dotrą z informacją do mieszkańców jest obarczone ryzykiem nieskuteczności. Zdaniem wskazane było umieszczenie w obwieszczeniach informacji o możliwości budowy ekranów akustycznych, wywołujących często protesty społeczne.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, dnia grudnia 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach

Wicedyrektor
Tadeusz Mikołajewicz

Kontrolerzy
Karol Pokora
starszy inspektor kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis

Barbara Jaros
inspektor kontroli państwowej

.....
podpis

Arkadiusz Pawlik
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis